

Корнілова Людмила Іванівна,
*адвокат, експерт Громадського центру правосуддя Одеської області –
Грантового проекту ГО «Асоціація слідчих суддів України» (за підтримкою
агентства США з міжнародного розвитку) в рамках програми «Нове
правосуддя», аспірант кафедри цивільного процесу Національного
університету «Одеська юридична академія»*

ОСНОВНІ ЗМІНИ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗГЛЯДУ СПРАВ В УМОВАХ COVID-19

Світ сколихнула звістка про поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої смертельно-небезпечним вірусом SARS-CoV-2, від якої за інформацією Всесвітньої організації охорони здоров'я починаючи з кінця 2019 року заразилось понад 100 000 тис. людей. Заражені є у всіх країнах Європи і на всіх континентах, їх кількість щодня збільшується.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), передача вірусу здійснюється від людини до людини повітряно-крапельним шляхом у межах сімей пацієнтів та може призводити до розвинення тяжкої форми пневмонії та навіть смерті.

Враховуючи швидке поширення світом коронавірусної хвороби, що супроводжується масштабними важкими респіраторними захворюваннями та численними смертями людей, Всесвітньою організацією здоров'я було оголошено надзвичайний стан міжнародного рівня, не винятком стала і Україна.

Так, 11 березня 2020 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову №211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» (зі змінами внесеними до неї Постановою Кабінету Міністрів України №215 від 16.03.2020 р. «Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. №211»), згідно яких у період з 12 березня по до 3 квітня 2020 р. на усій території України було оголошено карантин та встановлені відповідні заборони»[2].

На підставі Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації» від 25.03.2020 № 338-р на всій території України введений режим надзвичайної ситуації до 24.04.2020 через поширення хвороби коронавірусу (COVID-19)[4].

В умовах масштабного поширення хвороби коронавірусу (COVID-19) в усьому світі та негативних наслідків, що нею супроводжуються, кожна держава зобов'язана вживати ефективних заходів для забезпечення належного функціонування всіх сфер її життєдіяльності. Важливе значення в їх системі відіграють правові заходи у сфері кримінальної юстиції, реалізація яких має гарантувати захист та охорону прав, свобод і законних інтересів кожної людини під час досудового розслідування й судового розгляду кримінального провадження та запобігати поширенню (COVID-19) серед учасників кримінального провадження.

У цьому контексті доцільно навести позицію Ради суддів України, яка своїм рішенням від 16.03.2020 № 9рс- 186/20 на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» на період із 16.03.2020 по 03.04.2020 встановлює особливий режим роботи судів України із можливістю розгляду справ в режимі відеоконференції.

Варто зазначити, що використання надзвичайної ситуації в Україні через поширення на її території хвороби коронавірусу COVID-19 як фактичної підстави для проведення дистанційного досудового розслідування/судового провадження не виключає права уповноваженого учасника кримінального провадження, окрім цієї підстави зазначати у відповідному клопотанні й інші підстави, передбачені п.п. 1-4 ч. 1 ст. 232 та ч. 1 ст. 336 КПК України. Наприклад, особа не може приймати участь під час судового розгляду: 1) за станом здоров'я (п.п. 1 ч. 1 ст. 232 та ч. 1 ст. 336 КПК України), що повинно обов'язково підтверджуватися конкретними медичними документами; 2) через запровадження в Україні надзвичайної ситуації для боротьби з хворобою коронавірусу COVID-19. В такому випадку у клопотанні необхідну зазначати обидві підстави про проведення дистанційного досудового розслідування/судового провадження, що значно підвищить гарантії його задоволення та прийняття відповідного рішення слідчим суддею/судом.

Для своєчасності забезпечення реалізації вказаних пропозицій 29.03.2020 у Верховній раді України був зареєстрований «Проект Закону про внесення зміни до розділу XI «Перехідні положення» Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні та розгляду окремих питань під час судового провадження на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID 19)» № 3276, який 30.03.2020 було прийнято за основу [5].

2 квітня 2020 року, набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» (№540-IX від 30 березня 2020 року) [2].

Згідно з цим Законом, зокрема Кодекс адміністративного судочинства України, Господарський, Кримінальний та Цивільний процесуальні кодекси України були доповнені положеннями щодо особливостей розгляду справ в умовах запровадження карантинних заходів, які стосуються таких питань. Під час дії карантину учасники справи можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів (КАС, ГПК, ЦПК). Підтвердження особи учасника справи здійснюється шляхом накладення електронного підпису. Якщо особа немає такого підпису, то таке підтвердження здійснюється в порядку, визначеному Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», або Державною судовою адміністрацією України (КАС, ГПК, ЦПК). Всі процесуальні строки продовжуються на час дії карантину (КАС, ГПК, ЦПК). Строк, який встановлює суд у своєму рішенні, не може бути меншим ніж строк карантину, пов'язаного із запобіганням поширенню COVID-19 (КАС, ГПК).

Однією з основних засад здійснення судочинства в Україні, згідно з положеннями статті 129 Конституції України, є гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами[1].

Принцип гласності та відкритості судового процесу визнається також Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Зокрема, у ч. 1 ст. 11 вказаного Закону визначено, що судові рішення, судові засідання та інформація щодо справ, які розглядаються судом, є відкритими, крім випадків, установлених законом.

Під час дії карантину суд (або слідчий суддя) може прийняти рішення про обмеження доступу осіб, які не є учасниками судового процесу, в судові засідання під час карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», якщо участь в судовому засіданні становитиме загрозу життю чи здоров'ю особи (ГПК, КПК, ЦПК).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року №254к/96/ВР: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>: (дата звернення: 08.04.2020).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України №540-IX від 30 березня 2020 року: Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20> (дата звернення 08.04.2020).

3. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова КМУ від 11.03.2020 року №211: дата оновлення 04.04.2020. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>: (дата звернення 08.04.2020).

4. Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації: Розпорядження КМУ від 25.03.2020 року №338-р: дата оновлення 025.03.2020. URL <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-perevedennya-yedinoyi-derzhavnoyi-sistemi-civilnogo-zahistu-u-rezhim-nadzvichajnoyi-situaciyi-338250320>: (дата звернення 08.04.2020).

5. Проект Закону України про внесення зміни до розділу XI «Перехідні положення» Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні та розгляду окремих питань під час судового провадження на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) (реєстр. № 3276), поданий народним депутатом України Монастирським Д.А. та іншими народними депутатами України від 30.03.2020; URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-20>.

*Писаренко Марина Олександрівна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ЗА КОРИСТУВАННЯ НЕРУХОМИМ КОМУНАЛЬНИМ МАЙНОМ В УМОВАХ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ВІД ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ (COVID-19)

Передача об'єктів в оренду здійснюється на платній основі, оскільки проведення оренди пов'язане з формуванням грошових потоків, які мають розподілятися між суб'єктами орендних відносин. Так як в умовах ринкової економіки використання майна в процесі підприємницької діяльності передбачає проведення амортизації основних фондів, одержання прибутків, формування ресурсів для їх відновлення або викупу, то розрахунок оплати за використання об'єктів орендарем має важливе значення. Така плата відображає відносини між орендарем і орендодавцем щодо розподілу між ними грошових потоків, пов'язаних з використанням об'єктів оренди.